

ERDÉLYI GAZDA

ÁLTALÁNOS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
Megjelenik minden szombaton.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre . . . 4 frt. | Félévre . . . 2 frt.

Az „Erdélyi Gazda” előfizetőinek a „Méhészeti Közlöny” is megküldetik ingyen.

Az erdélyi gazdasági egylet tagjai a „Méhészeti Közlöny”-nyel együtt ingyen kapják.

Az erdélyrészi méhészegylet tagjai egész évre 3 frt, félévre 1 frt 50 krral fizethetnek elő.

Külön a „Méhészeti Közlöny”-re előfizetni nem lehet.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

KOLOZSVÁRT, BELKÖZÉP-UTCZA 11. SZÁM.

Ide intézendők úgy a lap szellemi részét illető közlemények és hirdetések, valamint az előfizetések és hirdetési pénzek is.

Hirdetések és mellékletek a legolcsóbb árak mellett vétetnek fel.

Kéziratok nem adatnak vissza.

TARTALOM.

Hivatalos rész.

Az erdélyi gazdasági egylet ig. választmányának ülése 1891. aug 11-én. Az erdélyi gazdasági egylet keretési szakosztályának tanulmányi kirándulása aug. 5-én.

Körültekintés. Sz. P.-től.

Csikmegye állattenyésztése. I. T. Nagy Imrétől.

Élelmiszerek kivitele.

Egyleti élet.

Az erdélyi gazdasági egylet állatkiállítási szakosztályának ülése aug. hó 4-én.

Szakirodalom.

Csikvármegye közigazdasági állapota és a székely kivándorlás. „Bácskai Gazda”. „Magyar Szabadalmi Közlöny”.

Vegyes közlemények.

Figyelmeztetés lapunk mai vezércikkére. Peronospora viticola. Bejelentett állatok. A csikmegyei gazd. egyesület állatkiállítása. Katonai szükségletek biztosítása. Az 1848-49-iki szabadságharczi emlékek kiállítása.

Piaczi értesítő.

Nyiltér.

Hivatalos rész.

Az erdélyi gazd. egylet igazg. választmánya 1891. évi augusztus hó 11-én délután 4 órakor ülést tart az egyleti irodában (belközép-utca 11. sz., emelet), melyre a tagok ezennel tisztelettel meghivatnak.

Az erdélyi gazdasági egylet keretési szakosztálya augusztus hó 5-én (szerdán) délután tanulmányi kirándulást tesz a kolozsmonostori m. kir. gazdasági tanintézet kertészetébe, melyre a szakosztály tagjai ezenel meghivatnak.

Gyülekezés délután 5 órakor — Kolozsmonostoron a gazdasági tanintézet főépülete előtt.

Körültekintés.

(Állatkiállításunk. Mén és bika vásárlás az állam- és remonda vásárlás a hadsereg részére. Kilátás az erdélyi falva-vadász-társaság által teendő bevásárlásokra. A bejelentés határideje az állatkiállításra. A használati lovak is kedvezményesen szállíthatók. A lépfene és a sertés-orbáncz elleni védő oltóanyag postai szállítása iránti intézkedés.)

Kilenczedik állatkiállítását tartja az erdélyi gazdasági egylet állatkiállítási szakosztálya a folyó évi augusztus hó végén. Soha sem tekintettünk nagyobb érdeklődéssel egy kiállítás elé, mint a folyó évi kolozsvári állatkiállítás elé. Maga a gazdaközönség, sőt — mondhatni — a nagyközönség is, kiváló érdeklődéssel viseltetik ezen kiállítás iránt, a mely az oddigi jelekből ítélve fölül fog mulni minden oddigi kiállítást.

Már az eddigi kiállításokon is olyan összegek osztattak ki jutalomdíjakul, hogy azokért versenyezni épen nem volt kicsinyes dolog, a folyó évben azonban a jutalomdíjak összege kerek ezer forinttal szaporodott s ennek arányában a kiállítás is kiterjesztetett, a mennyiben nem csupán a tenyész-, hanem a használati lovak kiválóbbjai is díjazásban fognak részesülni, *ugy, hogy az idén összesen 5620 frt áll jutalom címén kiosztásra*, a miért bizony versenyezni méltó és érdemes.

Ezekhez járul még, hogy az állam a kiállításon teljes koru méneket, egy éves méncsikákat és tenyészbikákat, valamint a hadügyministerium a hadsereg részére remondákat vásároltat. A mult-tapasztalatai pedig azt bizonyítják, hogy a tenyészítő gazdaközönség is tenyészállatokbani szükségletét nagy előszeretettel szerzi itt be. Ezen fölül pedig meghivattak a bel- és külföldi nagyobb lókereskedők is a kiállítás és lóvásár meglátogatására, a kik lehetőleg jelentékeny számban látogatnak el ide és bevásárlásukat tesznek a híres erdélyi lovakból.

Nem hagyható említés nélkül a csak ezen év tavaszán alakult falva-vadász-társaság sem, mely az öszön már megkezdi vadászatait és egészen kétségtelen, hogy ugy a társaság maga, mint egyes tagjai lószükségletüket a kiállításon szerzik be.

Soha nem kínálkozott tehát kedvezőbb alkalom Erdély gazdaközönségének sikerült állatai jól értékesítésére, mint ezen a kiállításon és illetve lóvásáron, a mellett, hogy még díjakra is versenyezhet.

Felfogja ezt maga a gazdaközönség is, a mi kitetszik a sűrűn érkező bejelentésekből és abból a lázas munkából, a mely a kiállítás előkészítése miatt az erdélyi gazdasági egylet irodájában foly.

Figyelmeztetjük is itt a kiállításon még részt venni kívánó gazdatársainkat hogy *a bejelentéssel siessenek, mert annak határideje augusztus 15-ével lejár* és ez aligha meg fog hosszabbítani. Már pedig kár volna csak egynek is elmaradni arról a kompetensek közül.

Arra is figyelmeztetjük a gazdatársakat, hogy a használati lovak is kedvezménytel szállíthatók a vasuton, ha azok előre bejelentetnek, hogy arra az igazolvány megküldhető legyen, habár nem is szándékoznak a tulajdonosokat a kiállítási istállóban elhelyezni. Ez esetben természetesen helypénzt sem kell fizetniük, de a kiállítási telopen kívül való elhelyezésről saját maguknak kell gondoskodni.

Gazdatársaink évről-évre érzékeny veszteségeket szenvednek a ragadós természetű állati betegségek miatt. Kivált a sertések között az *orbáncz* és a szarvasmarhák között a *lépfene* szokta szedni számlálatlan áldozatait. A sok kísérletezés után a Pasteur által föltalált védőtás az egyedüli mód az védekezésre. Az oltóanyagot azonban a tenyészítő intézetből, Budapestről kell beszerezni, melynek a gyógyszerekkel szemben az a természete, hogy állás után a hatását veszti és így az oltás néha ok nélkül történik. Minthogy pedig ez gyakran a késedelmes postai szállítás folytán állt elő, az erdélyi gazdasági egylet a gyors szállítás eszközése végett f. é. július 1-én a következő feltejtést intézte a keresk. ministerhez:

Nagyméltóságú Minister úr! Kegyelmes urunk!

Nagyméltóságod előtt nem ismeretlen az a sok veszteség, melyet a gazdaközönség évről-évre szenved gazdasági állataiban a fertőző állati kórok miatt.

Ujabbán, a tudomány vivmányai folytán, némely fertőző kór ellen sikerrel védekezhetik ugyan a gazda a védőtások által és ezt hovatovább nagyobb arányban is veszi igénybe a gazdaközönség, a mi nem csekély nemzeti vagyion megmentését eredményezi; azonban nemcsak, hogy az oltóanyag még nagyon drága, de a szállítás miatt annak hatása is sokszor kétséges, vagy épen megsemmisül.

Az oltóanyagnak ugyanis az a természete, hogy egy bizonyos idő után a hatása gyengül, sőt egy pár nap mulva azt el is veszíti, mely esetben a gazda ok nélkül teszi a nagy költséget, mert habár be is oltatta állatait, azoknak a hatástalan oltóanyag mentességet nem kölcsönöz és ha a ragadós természetű kórnak — minő a sertés-orbáncz és a szarvasmarhákknál a lépfene — kitétetnek, ép ugy rakásra hullanak, mintha be sem lettek volna oltva.

Nemcsak hogy nagy veszteség ez a gazdának, de az állatok elhullásának okát nem tudván adni, elvesziti a bizalmát az egyetlen óvó szer — az oltás iránt is és állatait teljesen a gondviselésre bizza.

Ez oknál fogva, minthogy gyakran megtörténik, hogy az oltóanyag késedelmesen továbbítottatik és a posta-végállomásról sem adatik ki azonnal s így annak a vidéken való kézhez jutásáig néha 2-3 nap is elmulik, mely idő alatt az hatását veszti: tisztelettel kérjük Nagyméltóságodat, kegyeskedjék rendelőt illeg intézkedni az iránt, hogy az állati fertőző kórok

elleni védő oltó-anyagok feladásuk után a lehető leggyorsabban szállíttassanak és megérkezésük után azonnal kézhez adassanak.

Erre a következő intézkedés tétetett:

Az Erdélyi gazdasági egyletnek Kolozsvárt.

Folyó hó 9-én 518. sz. alatt kelt s kereskedelemügyi m. kir. Minister ur ő Nagyméltóságához tett felterjesztésére vonatkozólag Minister ur ő Nagyméltósága folyó hó 17-én 45258. sz. a. kelt s a „Posta- és Távirida-Rendeleték Tárá“-ban legközelebb közzéteendő magas rendeletének másolatát 1/2. alatt csatolva szives tudomásvétel végett oly megkereséssel van szerencsém megküldeni, sziveskedjék oda hatni, hogy a védő oltó-anyagot tartalmazó küldeményeket az illető feladók — „védő oltó-anyag“ felirattal szembeötlően jelöljék meg, mert csak is ekkor remélhető, hogy a tett intézkedésnek a kívánt sikere lesz.

Nagyszében, 1891. jul. 27. A m. kir. posta és távirida igazg. helyett: Sipos s. k.

A kereskedelemügyi m. kir. minister 1891. évi julius hó 17-én 45,258. V. sz. a. kelt s a „Posta- és Távirida-Rendeleték Tárá“-hoz intézett rendelete:

Védő oltó-anyagot tartalmazó küldemények gyors kezelése. Panasz merült föl, hogy állati védő oltó-anyagot tartalmazó küldemények a késedelmes szállítás és kézbesítés folytán gyakran csak 2—3 nap múlva jutnak a címzett kezébe, a midőn az oltóanyag hatályát már egészen elveszti s értéktelenné válik. Figyelmeztetem a kir. posta- (és távirida-) hivatalokat, hogy a védő oltó-anyagot tartalmazó küldemények óvatos kezelésére, azok gyors és pontos továbbítására és a lehető legrövidebb idő alatti kézbesítésre a legnagyobb gondot fordítsák. — Ily küldemények tartalomjelzését a földárnál kérek írónnal huzzák alá, úgy magán a küldemény burkolatán, mint esetleg annak szállítólevelén is.

K. m. f. a minister megbizásából Koller s. k. minist. tanácsos.

Melyek kapcsán figyelmeztetjük a gazdaságközönséget, hogy megrendeléseinek saját érdekében ezen intézkedésnek megfelelően járjon el.

Sz. P.

Csikmegye állattenyésztése.*)

I.

Az a véleményem, hogy megyénk lakósága az állattenyésztésre van utalva. A szemmel látható és kézzel fogható gyakorlati tapasztalat mellett, melyet évtizedek óta szereznem megadtam, megerősítenek e véleményemben a rendelkezésünk alatt álló statisztikai adatok, melyek szerint Csikmegyének 184.789 hold réteje, 153.000 hold havasi legelője s így összesen 337.789 kat. hold oly területe van, mely egyedül és kizárólag állattartás által hasznosítható. Az összes mezőgazdaságra használt területnek 73%-át teszik a rétek és legelők, melyek szerint a szántóföldek területe úgy viszonylik a rétek és legelők területéhez, mint 1: 3-hoz.

E példa láttára az a legsajnosabb, hogy nagy területű legelőink kövér, izletes és tápdus füve, nagyobbára csak leprédáltatik, mint a székely szójárás ezt kifejezni szokta; mert azt a legeltetési módot és eljárást, mit nálunk követnek, távolról sem lehet kihasználásnak nevezni. Mikor szarvasmarhák, lovak, juhok, kecs-

kék — sok helyen még a sertések és libák is — ugyanazon időben szabadon legelhetnek a legelő terület azon részén, hol az azokat terelő pásztor legeltetni jónak látja, ez több a mai korban, hogy sem azt egyszerűen gondatlanságnak nevezzük, ez valóságos barbárság. Egyik állat összetiporja a másik előtt azt a fűvet, melyet talán a később jövő a legjobb étvágygal falna fel s néhány heti szabad csatangolás és közprédálás után, sokszor alig van a nagyterjedelmű legelő területen oly hely, hol valamely állat izlése szerint falatozhatnék, mert az egész legelő terület rendszeren egyszerre támadtatik meg minden rendű és rangú állat által.

Ha tehát megyei állatlétszámunk távolról sem felel meg azon mennyiségnek, mint a mennyit legelőink és réteink füve arányában tartanunk lehetne, azt legelső sorban, legelő területünknek ezen barbár módon való használása okozza.

Az 1884-ki országos összeírás szerint volt Csikmegyében 65.496 szarvasmarha, 12.221 ló, 27.600 sertés, 113.467 juh, 5618 kecske; az 1890-iki megyei összeírás szerint pedig 60.771 szarvasmarha, 10.038 ló, 11.759 sertés, 85.765 juh és 4524 kecske; mely szerint 4725 szarvasmarhával, 2183 lóval, 15.841 sertéssel, 27.702 juhval és 1094 kecskével s így összesen 51.544 drb állattal csökkent volna Csikvármegye állatlétszáma hat év alatt.

Ezen utóbbi adatokat természetesen csak felemlitem, de keveset lehet rájuk építeni, mert ismerjük a községi előjárók azon lelkiismeretességét, melylyel az ilyen adatokat összeállítani szokták. Itt legfennebb mint kuriozumot említem fel, mert semmi oly jelentős okot nem lehet felhozni, melylyel az állatlétszám ily nagymérvű apadását indokolni lehetne.

Már az 1884. évi országos összeírás alkalmával összegyűlt adatok felett is aggodalmát fejezte ki a megye közigazgatási bizottsága s azonnal elrendelte a tulajdonosok névszerinti felsorolásával az új összeírást, melynek az lett az eredménye, hogy azon összeírás szerint 10007 darabbal több állat mutatott ki, mint az országos összeírásban.

Ez alapon némi számításaink átlagos alapjául fel kell használnunk ugyan az állatlétszám adatait, habár nem is tekinthetjük teljesen megbízhatóknak azokat.

Ha csak egyedül az volna a czélom, hogy vármegyénk teljes élszegényedésének jelenségeit vizsgáljam és soroljam fel, hálásabb adatokat nem találnék arra első sorban, mint az állatlétszám apadásának számait. Kisebb mérvű fogyást én is hajlandó vagyok elismerni, de ezt a minőség emelkedésének előnyére tudom be. Mert hogy minőség tekintetében állatállományunk hovatovább emelkedik, azt el kell ismernünk, de nem oly mérvben mint azt megyénk kedvező állattenyésztési rendeltetése megkövetelné.

Állattenyésztésünkben a fősúlyt mindenestre a szarvasmarhatenyésztés képezi. Általánosan az erdélyi magyar fajta szarvasmarha tenyésztetik az egész vármegye területén. Kivételt csak némely félreeső havasi községekben látunk, hol az ugynevezett „mókány“, vagy csiki elnevezés szerint a „csángó“ marha tenyésztetik, mely kisebb alkatával, keményebb lábaival, buta fejével, felálló kecskeszarvával jónan különbözik a mi erdélyi fajtánktól. Előnye az, hogy soványabb tartást eltűr s jobban fejlett egyedei nagyobb tejelőképességgel bírnak, mint a közönséges erdélyiek. Ujabb időben nagy figyelem tárgya lett a mi mókány fajtánk, mert Egan Ede volt országos tejgazdasági felügyelő mint tejelő marhát kiváló figyelmében részesítette s mint ilyent ajánlotta. A múlt évben Bécsben rendezett kiállításra a megyei gazdasági egyesület az Egan ur megtalálására és buzdítására tíz darabot össze is vásárolt volt s néhány hétig jó tartás mellett elő is készítették a kiállításra, azonban azonban azon közbejött körülmény miatt, hogy Egan ur megvált áll-

sától, a mókány marhák a kiállításról elmaradtak. Nem is hiszem, hogy annak a nagy várakozásnak, melylyel a felesigázott kíváncsiság a mókány marhákat várta, képesek lettek volna megfelelni. A legczimeresebb jellegű példányok vásároltattak össze a havasi lakóktól, különös tekintettel a tejelőképességre, de azon néhány hét alatt, a míg a gazdasági felső népiskola istállóiban gondoztattak és igen jól takarmányoztattak, nem igen feleltek meg a róluk táplált nagy reményeknek, mert az átlagos fejés eredmény naponta csak 4—5 litert tett ki. A sárvári tejgazdasági szakiskolához múlt évben 20 drb vásároltatott be Csik-Szeredában. A bevásároltak nagyobb része azonban, az én hitem szerint, nem a nálunk ugynevezett mókány fajhoz tartoznak, hanem azon magyar-erdélyi fajhoz, melyet Csikmegyében a sikságon tenyésztettek s a mely a sok csigázás, okszerűtlen tenyésztés és silány tartás miatt elkezdi veszteni jellegét. Ha ez a mókány faj, akkor összes megyei szarvasmarha állományunk jó nagy részét ide számíthatjuk s akkor mi nagy tévedésben vagyunk, mikor a nálunk „csángónak“ nevezett marhát tartjuk „mókány“nak. Ujabb Tormay Béla emlékszik meg a mókány fajról*) tüzetesen, melyből hasonlóan inkább ismerünk a mi sikvidéki marhánkra, mint a nálunk mókányok tartottra. A mi (t. i. csiki) fajtánk legfennebb szarvállásra és a szarvak hosszabb, szélesebb és vékonyabb alkatára nézve különbözik az ott mókányok jelzett marhától.

Elenyésző csekély részét képezik szarvasmarha állományunknak a pinzgauai és annak a fejtő marhával való keresztezéséből származott koros egyedek, melyek teketék, fehér feketék, olykor szürkék, deresek s néha halvány pirosak. E koros fajra, melyet közönségesen schweizernek neveznek, leginkább Balánbányán akadunk, hol azt a bányatisztek előszeretettel tenyésztik. Tiszta pinzgauai tenyésztete ez idő szerint csak a szeredai gazdasági iskolának van. Ezelőtt hét évvel 24 drb fiatal üsző szállítmány portáltatott a megyébe egyes birtokosok számára a nmlgu földmívelésügyi miniszterium közvetítésével egyenesen Salzburgból. Azonban az akkor nagy kedvvel fogadott állatok tenyésztése lassan-lassan felhagyatott az egyes tenyésztők által, úgy, hogy jelenleg csak még Lázár Domokos Csik-Taploczán folytatja tovább a tenyésztést ezen fajjal azok közül, kik a portált állatokat kapták. A szeredai iskola tenyésztete három évvel régebb. Megnehezítette a tiszta tenyésztést a nálunk szokásos mindennap hazajáró csordában való legeltetés, melynek az lett a következménye, hogy a csordákkal szabadon járó fejtő bikákkal kereszteződtek a tehének s származtak a koros ivadékok, melyek tovább tenyésztésére már semmi kedvet sem éreztek a tulajdonosok. Nehezítette a tenyésztést az is, hogy a pinzgauai marha általában nagyobb testsulya mellett, nem bírta ki a mindennapi legelőre járást s reggel és este a járhatatlan göröngyös mezei és erdei utakon 5—10 km-ert tenni s általában hamarabb kapott lábfájást, mint a mi ahhoz szokott marhánk. Oka volt az is, hogy e fajta idáig meg nem honosodhatott, mert bikát csak a gazdasági iskola tartván, az egyes tenyésztők nem fordíthattak elég gondot a tenyésztésre. Pedig e fajta meghonosodása gazdaságunkra nem birna hátránnyal, mert úgy husra, mint különösen tejhozamra, sőt a takarmányozásra való igényeire nézve is nagyban felülmúlja a mi fajtánkat. E mellett mint igás erő sem marad hátra. Példa rá a szeredai iskola tenyésztete, a hol a tehének szolgáltatják az igás erőt s a mellett az időnként felnevelt egy-egy pár ökör majdnem háromszoros árban kel el a piacon, mint a fejtő ökör.

T. Nagy Imre.

*) „A szarvasmarha és tenyésztése.“ Irta: Tormay Béla.

*) Mutatvány T. Nagy Imre „Csikvármegye közigazd. állapotai és a székely kivándorlás“ cz. művéből.

Élelmiszerek kivitele.

A budapesti kereskedelmi muzeum megkeresése folytán szíves készséggel adunk tért lapunkban az alábbi közgazdasági érdekű soroknak, melyekre gyümölcs-, szőlőtermelőink és baromfitenyésztőink figyelmét felhívjuk:

Egy berlini társaság, mely mindenféle élelmiszereknek bizományosul eladásával foglalkozik, melyeket neki akár bel-, akár külföldi megbízói gyors értékesítés végett beküldenek és amely hazánkkal már is élénk és kedvező kereskedelmi csereviszonyban áll: a termelőkkel való közvetlen érintkezés céljából hozzánk azzal a kéréssel járult, hogy hozzuk összekötésbe az országban levő nagyobb és szállítóképes termelőkkel, e nemből nálunk létező egyletekkel, szövetségekkel, társulatokkal és intézetekkel, kik, illetve melyek kivitelképes élelmi cikkeknek termelésével és azoknak szövetkezeti vagy társulati úton való eladásával foglalkoznak. A kérdéses cég arról értesít bennünket, hogy Berlinben nagy, kiválóan szép elárúsítási csarnoka a városi központi árucsernőkkel szemben van, a melynek nagyszámú vevői közé Berlin legelőkelőbb körei tartoznak. Hazánkból már eddig is mindenféle gyümölcsöt, szőlőt és baromfit vett át bizományosul eladásra, mely árukat saját üzlethelyiségében naponta történő kicsiny- és nagybani árverésen a legelőnyösebben tudott értékesíteni. Külön, jól berendezett helyisége és ketreczei vannak több ezer baromfi átvételére és néhány napi eltartására, ahol azok a hosszú úton szenvedett bágyadtságtól felélénkülnek, miáltal az eladásnál jobb árak érhetőek el. Ezt a körülményt baromfitenyésztőink különös figyelmébe ajánljuk, nemcsak azért, mert Berlin nagy fogyasztója a mindenféle baromfinak, melyet nagy mennyiségben importál a külföldről, hanem azért is, mert tenyésztőink jobb árakon értékesíthetik a baromfit, mint Bécsben, ahová baromfikivitelünk legnagyobb része irányul, úgy, hogy a nagy verseny nyomja az árakat. Az állatbehozatal rendszeres üzhetése céljából a cég több nagyobb és szállítóképes magyar marhakereskedővel nagyobb számú kérésű állatok szállítására több esztendőre kötött szerződést. A cég csak jó minőségű és kifogástalan csomagolást fogad el; közvetítéséért — a szállítási díjak, vám stb. levonása után — csak hat százalék jutalékot számít fel s a teljesített eladás után azonnal és pontosan leszámol.

Ez előnyösnek látszó ajánlat folytán indítatva érezzük magunkat a Kereskedelmi Muzeum tagjait ez uton ezen cég ajánlatára figyelmeztetni. Az érdeklődők a Muzeum Tudakozó Irodájától megtudhatják a kérdéses cég nevét, illetve a Tudakozó Iroda a netán hozzá beküldött ajánlatokat el fogja juttatni a kérdéses céghez. Az érdeklődők a Tudakozó Iroda útján szokott módon, megbízható értesítést kaphatnak a kérdéses cég megbízhatóságáról és hitelképességéről, továbbá díjtalan értesítést a szállítandó cikkek szállítási költségeiről (az ország bármely pontjától Berlinig), továbbá a német határon fizetendő vámtételeiről. (443. sz.)

Hasonló kéréssel fordult újabban a Kereskedelmi Muzeumhoz egy lipcei baromfi- és vadhus-kereskedő. (586. sz.)

Megemlítjük ezek kapcsán („Nemzet“ 3169—474.), hogy gróf Bethlen András földmivelési miniszter ur az ország szőlőtermelőihez körlevelet intézett, melyben a csemege-szőlő-termelés viszonyait fejtegetve, felhívja őket, hogy a csemege-szőlő-készleteikre vonatkozó adatokat a velük közölt bélyegmentes bejelentő-ív mintája szerint, legkésőbb július hó 15-ikéig a földmivelési miniszterium VI—IX. osztályában jelentsék be.

Az adatok ezután bel- és külföldön közzé fognak tétetni. Bejelentő-minták kaphatók a budapesti, tarcali, ménesi, érdiószegi, nagyenyedi-és tapolczai vizezellériskoláknál, a pozsonyi, szegszárdi és egri borászati tanfolyamoknál, a Miklóstelepnél Kecskeméten, Rác

Sándor sz.-fehérvári, Adamovich Lázár pápai és Bucher Alajos n.-marosi vizezellériskolai tanítóknál, Heinrich József horgosi (Szeged mellett), Gruzman Dénes misztótfalusi, Tus Antal gödöllői, Derto Miklós pécsi vándortanítóknál, Wény János fehértemplomi és Máriássy Antal kassai filloxera-felügyelőknél.

Egyleti élet.

Az erdélyi gazdasági egylet állatkiállítási szakosztálya f. hó 4-én Gr. Bánffy György elnökle alatt ülést tartott, melyen jelen voltak: Sigmond Dezső alelnök, Br. Jósika Gábor, Miksa Imre, Szabó József és Vörös Sándor.

Az ülés tárgyai közül kiemeljük a következőket:

A múlt ülés jegyzőkönyve felolvasatván, tudomásul vétetett s a mai ülés jegyzőkönyvének hitelesítésére Szabó József és Vörös Sándor küldettek ki.

Olvastatott a földmivelési miniszteriumnak több rendbeli leirata, melyekben tudatja, hogy a használati lovak díjazására egyezer forintot, a tenyészlovak díjazására 4000 arany frank névértékének megfelelő 1620 forintot, a kiállítási telepen eszközöndő pótlépitkezésekre pedig 1000 forint államsegélyt kiutaltványozott; továbbá pedig, hogy az állam részére a kiállításon tenyészmeneket és tenyészbikákat vásároltat s tudatja egyúttal, hogy megkereste a hadügy-miniszteriumot, hogy a hadsereg részére is vásároltasson a kiállításon lovakat.

Az adományozott összegek hálásan, a kiállításba helyezett bevásárlások pedig szintén örömmel fogadtatván, intézkedés történt az iránt, hogy ezen utóbbiról a gazdaközönség a lehető legszélesebb körben tájékoztatva legyen.

Az összes vasutak értesítést küldöttek arról, hogy az állatok kedvezményes szállítását engedélyezik.

Tárgyaltatott a miniszteriumnak az állat-tenyésztési egyesületek létesítése ügyében kibocsátott leiratát, melynek tanulmányozására Vörös Sándor és Dr. Szentkirályi Ákos tagtársak személyében bizottság küldetett ki, aug. 27-ére pedig ez ügyben értekezlet összehívása határozottatott.

Még néhány előterjesztés és a kiállítást illetőleg tett intézkedések után az ülés véget ért.

Szakirodalom.

Csikvármegye közgazdasági állapota és a székely kivándorlás. Nagy Imre közgazdasági előadó jelentése 1890-ről. Igen hasznos munka került a könyvpiacra e czímen, mely hazánk egyik legérdekesebb részét, Csikmegyét ösmerteti közgazdasági szempontból, a mi annál előnyösebb, mivel éppen Csikmegye az, mely még sok felé kevéssé van ismervé. Nagy Imre előadó mélyen behatol a megye állapotaiba s egyéni nézetei alapján is kritizálja azokat. Szól az általánosan vélt túlnépesedésről Csikban s e nézetet czáfolja. A földmivelési fejezetben a termelési állapotokat tárgyalja, érdekesen kimutatva, hogy ott az ugar területe 52-9 százaléka az összes szántónak, a mi ellen jogosan feljajdul a jelentés írója Szól továbbá az ottani tagosítás hiányáról, mely bajon csak kényszer-tagosítással lehetne segíteni. Attér aztán a gyümölcsészeti viszonyok vázolására, mely újabb időben a megyei gazdasági egylet buzgólkodása folytán szép lendületet vett. Eredeti felfogással tárgyalja az állattenyésztést, mely szakasznak egy részét mai számunkban kezdjük közölni. E jelentés, mely a földmivelési miniszternek van ajánlva, méltó elismerést szerzett írójának.

„Bácskai Gazda“ a czíme azon gazdasági havj folyóiratnak, mely Rottler József szerkesztése alatt múlt hó 15-én indult meg Zon-

tán. E folyóiratot a legmelegebben ajánljuk gazdaközönségünk figyelmébe, mint olyant, mely tisztán a nép gazdasági művelését tartja szem előtt, miről a beküldött számból meggyőződünk. Ez első szám érdekesen és egyszerűsmind változatosan van összeállítva s jeles szakezikkein kívül a tárczában „Keszi Balázs története“ czímen egy igen tanulságos elbeszélés közlését kezdi meg jó népies nyelven, jó magyaros zamattal. A folyóirat további számai elé érdeklődéssel nézünk és azt újból is ajánljuk gazdatársainknak, annál inkább, mivel előfizetési ára a lehető legolcsóbbra, évente 2 frtra van téve.

„Magyar Szabadalmi Közlöny“ czím alatt kéthetenként megjelenő, bel- és külföldi új találmányokat népszerűen ismertető szaklap indult meg Budapesten Bergl Sándor szerkesztése alatt, melynek július 15-én megjelent 1-ső számát vettük. E lap a szakirodalom egy bizonyos tekintetben parlagon heverő thémáját tette programja tárgyává. Fősúlyt fog fektetni arra, hogy cikkei oly nyelven legyenek írva, hogy azokat nemcsak a tudománnyal foglalkozók, de a kézművesek is megértsék s igyekezni fog arra, hogy kiki meglegje az őt érdeklő találmányok ismertetését. Ugyanezért e lapot a gazdaközönségnek is ajánljuk, mint olyant, melyből hasznos ismereteket meríthet. Előfizetési ára egy évre 8 forint, évnegyedre 2 forint.

Vegyes közlemények.

— Lapunk mai számának rendes vezércikkére („Körültekintés“) e helyen is felhívjuk tisztelt olvasóink és gazdatársaink figyelmét, mint olyanra, a mely a közelgő és nagysikerűnek ígérkező kiállítás egyes kimagaslóbb és fontosabb részleteivel foglalkozik. Gazdasági egyletünk állatkiállítási szakosztálya mindent elkövet e kiállítás sikerének érdekében s a mellett, hogy nagymérvű ujitásokat és építéseket eszközölt tetemes költséggel a kiállítás területén, a díjak szaporítását és egyéb előnyöket is kieszközölt a nagyméltóságú földmiv. miniszternél. A kiállítást különben a több ezer példányban az ország minden részébe szétküldött programokon kívül ma már a rendes nagypalakatok is jelzik és az iránt az érdeklődés általános.

— Peronospora viticola ügyében azon értesítést vesszük Dr. Szaniszló A. tanártól, hogy az Kolozsvárt az idén is már több ponton fellépett. Most még csak itt-ott, egyes leveleken látszik, a nagyobb mérvű fellépés csak később következik. A mostani esős idő nagyon kedvez a baj terjedésének. — A tanár urhoz vidékről is érkeztek peronosporás szőlőlevelek meghatározás végett.

— Az erdélyi gazdasági egylet állatkiállítási szakosztályának az egyleti irodában levő nyilvántartási könyvébe a következő eladó állatok vannak bejelentve:

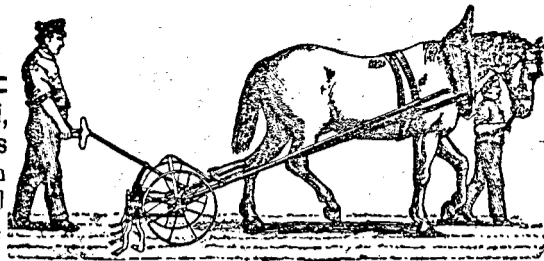
40 darab félig hizott, fehér, magyar ökör.
60 darab fiatal, fehér igás tulox.
4 darab herélt hámos ló.
500 darab orbáncz ellen oltott malacz.
1 darab mezősegi tenyészbika 1 1/2 éves.
1 darab 6 éves, 178 cm. magas, herélt barna pej hámos ló.
1 darab erdélyi magyar fajta bika, 3 éves 4 hónapos, nagy testü.

Bővebb felvilágosítást ad az erdélyi gazdasági egylet titkári hivatala Kolozsvárt (belközéputeza 11. sz.)

— A csikmegyei gazdasági egyesület Csik-Szeredában 1891. évi október hó 1-én gazdasági eszköz, gépkiallítás és tejlőverseny-nyel összekötött ötödik gazdasági állatkiállítást rendezi. Ez állatkiállítás czélja kizárólag a csikmegyei állattenyésztés fejlesztése és emelése lévén, csakis a Csikmegyében tenyésztett állatok fognak pénzdijjal jutalmaztatni, más állatok tulajdonosai csak oklevelet nyorhetnek.

SACK RUDOLF

világhírű talajmívelési eszközei és gépei és pedig: Közkezdveltségű egyetemes és mély mívelési (rajol) aczél ekéi, kettős és hármás ekéi, boronái, továbbá sorba- és szorvató-gépei — mint nemkülönbön: legkitünőbb munkát végző kapáló- és töltőgető ekéi egyszerű és egyetemes kapálógépei, valamint kézi kapáló eszközei eredeti minőségben csakis nállal kaphatók. Ugy ezeket, valamint más egyéb gazdasági gépeket, mint Amerikából importált Hicary-fából készült eredeti „Tiger” kaszáló és „Hollingsworth” gyűjtőgépeit jutányo- áron ajánlja

Minden egyes Sack-főle eszköz az itt látható védjeggyel van ellátva. Oly tárgy tehát, melyről ezen védjegy hiányzik, nem eredeti Sack-gyártmány.

53. (13-x.)

Propper Samu,

Sack Rudolf magyarországi képviselője, Budapesten, Váci-körút 29.

Alapított 1858-ban.

Ő cs. és kir. fensége József főherczeg udv szállítója

Alapított 1858-ban.

WALSER FERENCZ

első magyar gép- és tűzoltószerek gyára, harang- és ércöntődéje Kolozsvárt, belmonostor-utca 12. szám.

Ajánlja gyártmányait, mint magyar különlegességet

KUTAKBAN

és mindennemű szivattyukban, tűzi- és kerti fecskendőkben.

Ajánlkozik

köz- és magán-fürdők

felszerelésére,

szagmentes ürszékek

felállítására.

25. Elvállal (26-30.)

teljes vízvezetékek és csatornázások berendezését, városok, földbirtokosok és magánzók részére, modern technikai alapon és kedvező feltételek mellett.

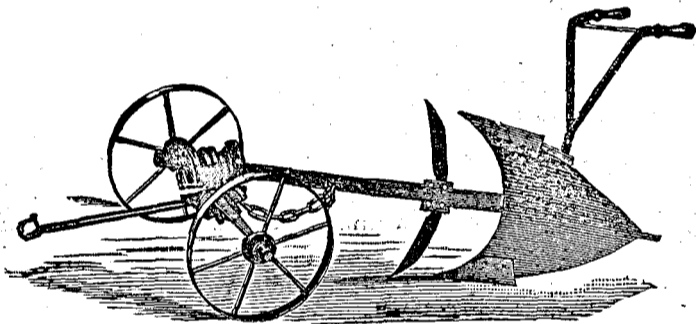
minden viziművi munka

gyors és pontos kivitelére

Képes árlapok és részletes költségtervezetek kívánatra díjmentesen küldetnek.

Egyetlen belföldi

szivattyu-gyár!

Simonffy István egyes váltó vagy hegyi ekéje.

(7.) **SIMONFFY ISTVÁN** (31-52.)

gazdasági gépgyára, vas- és fémöntődéje Kolozsvárt, kultordanteza 48. szám.

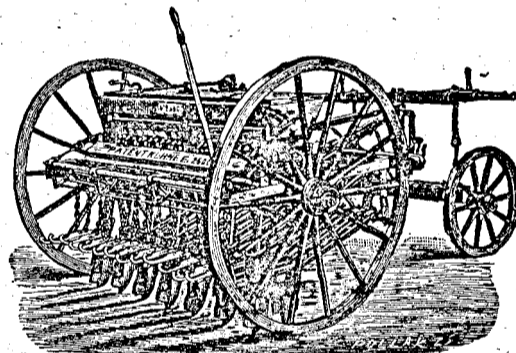
Elvállal kijavításra mindennemű gépeket.

Elfogad megrendeléseket gőzgépek, gőzszivattyúk, zúzógépek, malomszerkezetek, kút és vízvezetékek elkészítésére.

Készletet tart saját gyártmányaiból, nevezetesen egyes, kettős és három borozdás ekék és taligák új szerkezetű váltó- vagy hegyi ekék és boronákból, továbbá kézi és járgányos cséplőgépek, szelelő rosták, kukorica-morzsolók, szőlő-zuzók, borsajtók és több más gépekből, melyeket a nagyérdemű közönség becses figyelmébe ajánl.

Készítményei jóságáért és használhatóságáért felelősséget vállal

Árjegyzékek kívánatra bérmentve küldetnek.

61. (6-26)

Bécs, 1890. Gazdasági kiállítás. Legmagasabb kitüntetés:
Nagy diszokmány!

KÜHNE EDE

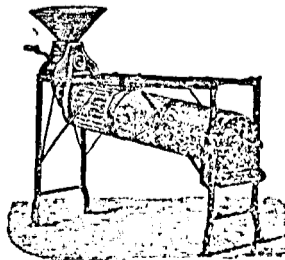
gazdasági gépgyára Mosonban (alakult 1856-ban.)

Főraktár: Budapesten, VI., váci-körút 21.

Ajánlja a t. gazdaközönségnek az általán kedvelt népszerű és több mint 10,000 példányban elterjedt kitűnő

Hungaria-Drill sorvetőgépeit.

Uj! Balance-Hungaria-Drill (Wabrosch szabad.) Legjobb sorvető hegyes vidékre. Könnyű és olcsó reparató gépek. Laacke-féle rét- és szántó-boronák. Turcsányi uj kéregtörője. Egy és kétvasú ekék, kapálók, töltőgetők, rosták, konkolyozók s minden más gazdasági eszközök készletben.

Árjegyzékek kívánatra.

ÚJ BANK- ÉS PÉNZVÁLTÓ-ÜZLET KOLOZSVÁRT.

Van szerencsém a t. cz. közönség becses tudomására hozni, hogy Kolozsvárt, főtér 13. sz. a (br. Wesselényi-ház)

FOLLY VICTOR

váltótörvényszékiileg bejegyzett cég alatt

bank- és pénzváltó-üzletet nyitottam a következő üzletkörökkel:

Értékpapírok, arany és ezüst pénzmenek és külföldi bankjegyek vétele és eladása.

Kisorsolt értékpapírok és mindennemű kamatszelvények beváltása. Nyeremények leszámítolása és értékpapíroknak új szelvényekkel való ellátása.

Utalványok kiállítása a külföldre bármely értékben. — Igérvények elárusítása.

Midőn vállalatomat a t. cz. közönség szives figyelmébe ajánlani bátorodom, egyszersmint kijelentem, hogy e téren való hosszas működésem, továbbá úgy a kolozsvári, mint a felső pénzintézetekkel fenntartott széles körű és előnyös összeköttetésem azon kellemes helyzetbe hoznak, hogy t. megbízóimnak mindenkor a legnagyobb előnyöket biztosíthatom.

Értékpapírok és sorsjegyek kisorsolási utánnézését díjmentesen eszközölöm és készséggel szolgállok minden a banküzlet körébe vágó felvilágosítással

2. (32-52.)

Kiváló tisztelettel **FOLLY VICTOR.**

MAGYAR-FRANCZIA

BIZTOSÍTÓ-RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG BUDAPESTEN.

ALAPÍTOTT 1879-BEN.

Kezességi tőke 6.574,762 forint osztr. értékben.

Egy évi díjbevétel 5 millió frton felül. A társaság fennállása óta kifizetett kártérítések 51 millió frt.

Elnök

Nagyméltóságu **Beniczky Ferencz** úr,
Pestmegye főispánja sat.

Igazgató

Ferenchich Vilmos úr.

Tűzbiztosítás.

Tűzkárok ellen biztosít: házakat, gyárakat, butorokat, áruraktárakat, berendezéseket és egyéb ingóságokat.

Különös figyelmet érdemel az általunk gyakorlatba hozott mezőgazdasági átalánybiztosítás, mely a legkényelmesebb és a díjak olcsóságánál fogva egyuttal a legjutányosabb módozata a biztosításnak, melyet a nagy- és középirtokosok nagy előnnyel alkalmazhatnak.

Termények és takarmány Baleset elleni biztosítás. készletek

tűzkár elleni biztosítása most időszerű. A gabona cséplés után is biztosítva marad a kötvény lejártáig, külön díjfizetés nélkül a tulajdonos magtárában helyeztetik el.

Egyénekenként vagy csoportonként, halál, munkaképtelenség vagy ideiglenes keresetképtelenség esetére.

Példa: Egy kereskedő, hivatalnok, ügyvéd, lelkész, művész stb. évi 5 forint díjfizetés mellett biztosíthat 4000 forintot azon esetre, ha öt hivatása teljesítésében, vagy azon kívül, otthon vagy utazás közben, szárazon vagy vizen, vasuton vagy hajón, járás, lovaglás vagy kocsizás közben valamely véletlen baleset éri, mely a biztosított halálát vagy mulékony keresetképtelenségét vonja maga után.

➡ Az Erdélyi Gazdasági Egylet tagjai kedvezményben részesíttetnek. ➡

Legjutányosabb díjak. — Legkedvezőbb feltételek.

ÉLETBIZTOSÍTÁS

➡ 10 krajczár heti díjjal. ➡

Ezen biztosítással az anyagilag kevésbé tehetősen egyének — kisebb hivatalnok, kisiparos, munkás stb. — mód nyújtatik családjá, esetleg saját maga részére csekély befizetéssel bizonyos összeget biztosítani, mely üdvös biztosítási intézmény külföldön milliónyi ember által vétetik igénybe. — Ime egy biztosítási példa: Egy 30 éves egyén 10 krajczár heti díjért biztosíthat halála esetére 158 forintot. vagy 65-ik korévének betöltésekor saját magának fizetendő 134 frtot. A kötvények háboru esetén is érvényesek.

ÉLETBIZTOSÍTÁS.

Halálesetre vagy életbeni elézés esetére, tőkét, járadékot, nyugdíjat biztosít, nyereség-részesítéssel a közkedveltségnek örvendő kisorsolás utján. Példa: egy 30 éves egyén fizet 1000 forint biztosított tőke után, mely halála esetében azonnal kifizetetik, évente 21 frt 40 kr. díjat; ha pedig a biztosított tőkét 60-ik koréve betöltésekor a biztosított fél maga kívánja felvenni, akkor 20 évi díj fizetendő.

Bármily irányban felvilágosításokkal szivesen szolgál

az erdélyrészi vezérügynökség Kolozsvárt
bel-monostorutcza 12. sz., I. emelet.